

nagyvárad, kecskeméti, debreczeni, szentesi, budapesti VII. kerületi, pécsi, újvidéki, veszprémi és eperjesi (ág. ev.) főgimnáziumok; körmöczbányai, lőcei, székesfehérvári, kecskeméti és budapesti VIII. ker. főreáliskolák; budapesti II. ker. felső kereskedelmi iskola.

Diáktemetés. Losonci Mihály, a szolnoki főgimnázium szép reményekre jogosító IV.-ik oszt. tanulója február 21-én rövid szenvedés után jobblétre szenderült. Temetése általános részvét mellett folyt le. Béke poraira!

FEJTÖRŐ.

Rovatvezető: Csizsár József.

Számtani kérdés:

Melyik azon két szám, melyeknek összege 12, négyzetének összege pedig 74?

Földrajzi kérdés:

Melyik falu az Egyiptomban, a hol az angolok Nelson vezérlete alatt legyőzték a tengeren a Brueys által vezérelt francziákat? Itt verte meg Bonaparte a törököt Musztafa alatt. Mikor történt ez?

Történelmi kérdés:

Melyik kastély az Felső-Olaszországban Udine mellett, a hol 1797 okt. 17. Ausztria és Franciaország közt béke kötött, mely szerint Ausztria lemondott Belgiumról, Lombardiáról, a Közép-Rajna balpartjáról és kárpótlásul Velencét, Isztriát és Dalmátiát kapta.

Természetrizai kérdés:

Melyik növény az a pillangósak rendjéből, a mely a földben érik; kívül vörös, belül húsos, babszerű magvai adják az arachid-olajat?

Mértani kérdés:

A háromszög területe 468 m.²; az egyik oldal 1 m.-rel nagyobb, mint a másik; a harmadik oldal pedig 25 m. Mily nagy a két első oldal?

Képrejtvény.

Megfejtési határidő márczius 12.

A 8. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számtani kérdés: 1. Helyettesítünk: $u = \frac{1}{x}$ és $z = \frac{1}{y}$, így megoldva $x = 3$, $y = 4$; 2. Heron képlete alapján $t = 21.91$ cm.². **Földrajzi kérdés:** Szenegambia; a francziák birtoka, Afrikában a Szenegal és Gambia folyók közt terül el. **Történelmi kérdés:** Rurik, meghalt 879-ben. **Természetrizai kérdés:** Fecskefű (chelonium maian). **Képrejtvény:** Február.

Helyesen megfejtették: Giczey Lajos, Breier Elemér, Ecsy József, Dörfler Nándor, Sámuel Géza, Búzás Győző, Tarsy Gyula, Vaska István, Czigler Béla, Gebhard József, Aliquander Ödön, Szadnik Sándor, Harmath Gy., Reif Béla, Böhm Gyula, Tonelli Sándor, Kaszák József, Kelemen Imre, Lusztig Zoltán, Rippner Dávid, Orgon Sándor, Vad Lajos, Nocsák Sándor, Stein Pál, Deáky Lajos, Beck Frigyes és Vilmos, Meer Ernő, Mencez Mihály, Wessely Imre, Burján Rezső, Boreczky Elemér, Strausz Andor, Andriška Emil, Picker Gerő, Fesser Kálmán és Kornél, Pély Károly, Köhegyi Andor, Demjén János, Voszka István, Lászlófy Béla, Orlovsky József.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDAJA.

Deutsch Rezső, Szécskay Dezső és Árpád, Hohóss Ignác, Kiszely Gábor, Biró József, Gruber Győző, Schlesinger Ferencz, Horn Félix, Klimkó Mihály, Stiegler Lajos, Bázlik Mihály, Friedmann Gyula, Stiefelmayer Károly, Kutlik Ede, Fiedler Kálmán, Freyer Gyula, Kachelmann Oszkár, Török Pál, Trummer Árpád, Nevelős Gyula, Neuhanzer Imre, Bardos Brúnó, Bakofen Mór, Havas Gyula, Berger Mór, Muntyán Emil, Piszár Antal, Visnovszky Rezső, Zahoranez Ödön, Schmid Károly, Lengyel Béla, Kállai Béla, Krimay Mihály, Pfeiffer Gyula, Acs Albert, Fortvingler Sándor, Eöry Vilmos, Gombár István, Potucsek Ernő, Eisler József és Alfréd, Wollner Ernő, Tenner Imre, Halphen Jenő, Rutschek Agoston, Leinweber György, Hodács Agost, Wechsler József, Szmracsányi N., Reisz Lipót, Weiller Lajos, Lusztig József, Halmi Gyula, Bruc Dezső, Stefanovich Gyula, Szabadfy Kornél, Granitz Géza, Alapy Győző, Gerstlauer Albert, Csáthy Dezső, Friedmann Árpád, Lukhaub Gyula, Schaffer Imre és Emil, Lichtenstern Béla, Kurez Ede, Szabó József, Riesz Imre, Wolf Pál, Kokesch Sándor, Pataky Lajos, Bruck Dezső, Róth Béla, Denk Gusztáv, Boglár Ernő, Vissi Ferencz, Fábián József és Gáspár, Pethő Emil, Rosenberg Ignác, Péter Antal, König Dénes, Weisskopf Rezső, Benedek István, Farkas Tivadar.

A könyvjutalmat, gr. Széchenyi István életrajzát Boross Mihálytól, *Breier Elemér* lőcei f. reáliskolai VII. oszt. tan. nyerte el.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Tudósítóinkhoz. A márcz. 15-ki ünnepekről kérünk pontos tudósítást és lehetőleg *nyomatott* műsört is. Ha valamelyik intézetben esetleg *előképeket* is rendeznek, akkor, mivel ez már az iskola életében is nevezetes mozzanat, készítsenek róla fényképfelvételt is s egy példányt a lapunkban való közlés czéljából nekünk is küldjenek be. Oly fontosnak tartjuk a középiskolák ezen ünnepét, hogy minden műsört kiadunk. — **P. E.** Kolozsvár. Elfogadjuk. — **N. A.** Lőcse. Már megelőzték. — **B. R.** Kaposvár. Nagyon jó arra a czélra a Ney-féle német nyelvtan. Kapható minden könyvkereskedés útján, a hol az árát is megmondják. — **L. B.** Kolozsvár. 1. Próbálja meg. 2. Eredeti magyar. — **H. F.** Brassó. Az az alak Horváth István történetnöv. Kárpáthy Zoltán és Szentirmay költött személynék. K. Z. alakjában sok van Wesselényi Miklósól, a ki az 1838-iki árvízkor oly hősiiesen viselte magát. — **K. Gy.** Losoncz. Talán illenék tintával és nem ezerúzával írni a levelét? — **T. P.** Kaposvár. Mit kérdezt? — **S30. előfizető.** Küldje be, meglátjuk. — **N. Gy.** Kassa. Minő tekintetben óhajt a Sziklarózsáról véleményt? — **D. B.** Sopron. A tudósítás lapunkba való legyen s legkésőbb kedden délben itt kell lennie. Tudósítónak elfogadtuk. — **K. B.** Budapest. A rejtvényt kiadtuk a rovatvezetőnek, ő majd beosztja, de bizony sokára kerül rá a sor, még ha jó lesz is. Azt a tudósítást az ifj. elnök küldte be. — **660. sz. előfizető.** Elfogadjuk önképzőköri tudósítónak. — **S. Gy.** Igló. Magát is. — **G. G.** Szombathely. Máskor sem lesz benn a neve, ha nem küldi be a megfejtést a kitűzött terminusra. — **R. Imre.** Debreczen. Elfogadjuk **1225. sz. előfizető.** Akár egy is. — **B. Ernő.** S.-Sz.-György. Arany J. összes költeményeit minden jó, valamire való könyvkereskedésben meg lehet kapni. A 12 kötet ára 46 frt. — **1285. sz. előfizető.** Kaposvár. Azt nem árulhatjuk el. — **B. M.** Elismerjük, hogy oka van abban az esetben egy kissé elkeseredni, de megnyugtatósára és vigasztalására ide írunk egy német verset, a melyet nem azért ajánlunk, mivel német, hanem azért, mert az ön esetére teljesen ráillik. Bürgernek ez az epigramma igen szép:

Es gibt der Esel, welche wollen,
Dass Nachtigalle hin und her
Des Müllers Sacke tragen sollen:
Ob recht? 'S fällt mir zu sagen schwer.
Doch weiss ich: Nachtigalle wollen
Nicht, dass die Esel singen sollen.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	SZERKESZTŐSÉG:
Negyed évre... 1 frt 20 kr.	Dr. RUPP KORNÉL főgymnásiumi tanár.	Budapest, IX., Soroksári-u. 31.
Fél évre... 2 frt 40 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet	KIADÓHIVATAL: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.
Egész évre... 4 frt 80 kr.	Megjelenik minden vasárnap.	és könyvnyomda. Kéziratokat nem adunk vissza.

MÉRT VOLT AZ ÉDEN PARADICSOM?

A «Tanulók Lapja» számára írta Jókai Mór.

Azért volt az Éden paradicsom, mert a böles Teremtő oda plántált egy fát a közepébe, a minek «Tudás fája» volt a neve. És annak a gyümölcséből megtiltotta egyet is leszakítani. Annak a fának a gyümölcsei bizonyosan tankönyvek voltak.

És az első ember mingyárt nem állhatta meg, hogy le ne szakítson egyet azokból a gyümölcsökből s bele ne kóstoljon.

Ezzel aztán elvesztette a paradicsomot.

Ismertük mi ezt a paradicsomot mindannyian, — a míg négy-öt évesek voltunk, a boldog semmit nem tudás édenkertjét. Akkor aztán vittek bennünket az iskolába s kezdődött az ítélet végrehajtása: «arczod veritékével keressed a te kenyeredet!»

S az igazi arczveritéket az ismeri, a ki a fejével dolgozik. S annak a munkája holtig tart. A tudomány meg nem áll, folyton előre halad. Az a szaktudomány, mely az én ifjúkoromban szerény egy kötet volt, manapság egy könyvtárra szaporodott fel. És én még most is folyvást tanulok, a midőn már nem kell rettegnem a professor rossz kalkulusától. Tanulom az ujat, tanulom a felfedezett régít: nem vagyok rá kényszerítve; de jól esik a lelkennek.

A tanulásvágy az, a mi a paradicsomi átkot áldássá változtatja át.

Magyar tanuló ifjuság! Apáidnak harci kedve szerezte meg ez országot nemzeteknek, a te tanulási kedved az, melynek azt meg kell tartani. A népek nagy harca soha meg nem szünik; most a munka terén folyik az, s győztes az marad benne, a ki legtöbbet tud. A ki a tanulásban előre tör, hazáját viszi előre.

Adjon az Isten tinektek igaz kedvet e szellemi harcz végig küzdéséhez.

Boldogok a tanulók, mert övök a jövendők országa.

MÁRCZIUS TIZENÖTÖDIKE.

Mesemondás!

Hogy egy sötét kávéház egyik zúgában rozoga asztal mellé verődjék össze egy olyan ifjúság, a mely öreg esztendő múltán is mintaképe marad a legszentebb ideálnak, a mi a serdülő ifjú szívében fölvirágozhatik, hogy ez az ifjúság rázza föl a nemzetet benuhátságából, figyelmeztesse örök jogaira és kicsikarja azokat a jogokat erőnek erejével halhatatlan dicsőséggel! Igazi mesemondás!

«Nem mese az gyermek!» Itt született meg a híres tizenkét pont a «tizek» társaságában, a Pílvax-kávéházban. Az a tizenkét pont, melyre elodázhatatlan szüksége volt a magyarnak, hogy szíve tovább lüktessen, szeme még égjen, arca lángoljon...

S nem tévováltak sokat! A bécsi forradalom meglepő hírére Petőfi érezes hangja rázza föl a megrémülteket a pillanatnyi elfogultságból:

— Ime, a forradalom fürgetege már itt zúg a közeli szomszédban. És mi tévovázunk? Nem! Cselekedni fogunk!!

Az óriási tetszés-zaj után megváltoztatják önkényesen a népgyűlésnek a tizenkét pontra vonatkozó határozatát. Nincs idő arra, hogy felsőbb hatalomtól könyörögjék ki óhajaik teljesítését. Hiába ellenkeznek, okoskodnak a józanabbak, a korosabbak, a hebegő Sükei Károly odavágja a töprengő Klauzálnak:

— Nagyon okosan beszélt Klauzál polgártárs, de most olyan időket élünk, hogy nem kell az okos emberek tanácsára hallgatni.

Ez a tréfás megjegyzés legtalálhatóbb, legjellemzetesebb képét mutatja az akkori viszonyoknak.

A szerepkiosztás után Petőfi kivont zsebéből egy kéziratot, s azt mondta, hogy ő is tartogat valamit a holnapi napra. Szikra Ferencz jurátus véletlenül rápillantott a papírra s e sorokat látta:

«*Rajta magyar, most vagy soha!*»

— Barátom, szólt Szikra, előbb *talpra!* kell állítani a magyart, aztán: *rajta!*!

S hogy Petőfi ez egyszerű megfogadta másnak jóakarátú megjegyzését, arról a kézíraton látható javítás is tanúskodik.

Ez történt 1848 márczius 14-én!

Szerdai napra virradt. Komor tavaszi nap volt. Hóval vegyült eső permetezett, melyet a járó-kelő nép nyomban lucsokká taposott. Az ifjúság a határozathoz híven már idején összejött. Az úri (koronaherezeg) és kigyó-uteza sarkán a forradalom legelső, szabályos betűkkel megírt plakátait olvasta a nép. Szájról-szájra megy az izgatató hír; a férfiak nem néznek kenyérkereset után, az anyák nem sietnek haza gyermekeikhez. Csoportosulás támad, — a Pílvax-kávéház zsúfolásig telve.

Jókai az asztalra pattan, megismerteti a néppel a tizenkét pontot, majd Petőfi elszavalja a «*Nemzeti dal*»-át; a gyűjtő igék önkívületbe ragadják a hallgatókat s a költőt vállakon hordozzák körül.

— Most menjünk az egyetemre, hívjuk csatlakozásra a hallgatókat! kiáltja Vasvári. Végig-hömpölyög a tömeg, mindinkább növekedve az utcán. Az egyetemi ifjúság lázasan enged a vezetők erélyes fölszólításának, — a tantermek pillanat alatt konganak az ürességtől.

Rövidesen talpon volt az egész város; már mintegy tizezrenyi rajongó, önfelédtt tömeg zajgott az utcákon; újra hallani akarta a «*Talpra magyar*»-t, hogy magába szívja annak minden szavát. Átszellemült lélekkel tett eleget az egyetem-téren Petőfi a nép óhajának.

Innen a «*Ländererés Heckenast*»-ezég nyomdahelyiségébe ment a vezetőség. A nép a szünni nem akaró eső daczára híven követte őket. Sokkal lelkesebb eszmék foglalkoztatták a kedélyeket, semhogy az időjárással törődhetek volna.

Petőfi, Jókai, Vasvári, Degré és Irinyi a hazafias Landerer jóakaró figyelmeztetése daczára lefoglaltak egy sajtógépet. Ez alól a zakatoló gép alól került ki a nyomdászemélyzet százszoros munkássága, s a nép odaadó lelkes várakozása mellett a szabadsajtó két első szülöttje: a tizenkét pont és a *Talpra magyar*, a márcziusi ifjúság hatalmas fegyvere, a melylyel megtört minden közönyt, fanatizált egy erős tömeget, a melylyel kivívta a nemzet alkotmányos jogait.

A mikor Petőfi fölmutatja a még nedves nyomtatványt, tizezer torok indulatos zúgása, egyhangú követelése felelt rá. Nem tudott betelni a nép azokkal az esküszavakkal, mint az orkán, úgy dörögte a költő után:

«A magyarok istenére.
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!»

Délután három óraker a Nemzeti Múzeum előtt osztották ki a vezetők a polgárok ezreinek a szabadsajtó termékeit. Miután Vasvári üdvözölte a népet, fölkerlte Kubinyi igazgatót, engedné meg, hogy a múzeum levéltárában helyeztessék el a két történelmi fontosságú irat. Az igazgató teljes készséggel hajolt meg a kérelem előtt. Petőfi a *Nemzeti dal* alá a következő jegyzetet esatolta: «*Az 1848-iki márczius 15-én kivívott sajtószabadság után legeslegelőször nyomtatott példány, s így a magyar szabadság első lélekzete. Petőfi Sándor.*»

A nagy dalnok ezek után immáron ötödször dörögte el forradalmi dalát. A lelkesülés könyve pergett alá az arczokon, a nép vadul tombolt, kendők lobogtak, egetrázó éljen dörögés újult meg ismételtén! Az volt a nap! az volt a boldogság!

Irinyi indítványára küldöttség indult a városi tanácshoz, hogy csatlakozásra szólítsa fel őket. Kacskovits Lajos főjegyző, Rottenbiller Lipót alpolgármester hazafias készséggel ígérték teljesíteni Irányi Dánielnek a tanácshoz intézett kérését, ámde Holovics tanácsnok rideg szigorúsággal nyakaskodott. Az előbbi harsány üvriadalból a méltatlankodás, boszankodás moraja támadt; kívülről hatalmas zúgás hallatszott a terembe; a

válság e pillanatában Irányi a hosszú zöld asztalra ugrik; megrecsen az, a feldöntött tintát mohón szívja föl a zöld terítő. A tizes ifjú pedig odalép Szepessy polgármester elé s hevesen kiáltja:

— Mi nem érünk rá addig várakozni, míg a tanácsuraknak tetszik. Kívánjuk a tizenkét pont aláírását!

Ez hatott. Szepessy minden vonakodás nélkül aláírja nevét s ráüti a város pecsétjét. Pillanat alatt megenyhülnek a kedélyek, a nép zúgó morgása éljenriadallá változik ez örvendetes hírre. Rottenbiller, majd Klauzál és Nyáry szólnak a néphez, később Jókai és Vasvári csillogtatják gyönyörű beszédekben lángelméjüket. Petőfi hatódizben esketteti meg a népet. Föl a cenzorhoz! El kell törülni a cenzurat! Ki kell bocsájtani a politikai foglyokat! Ez volt a legfontosabb teendő.

PETŐFI SÁNDOR.

JÓKAI MÓR.

VASVÁRI PÁL.

A küldöttség tagjaival együtt tartott a nép.

«A helytartótanács épen gyűlésezett — írja Degré. — Bemutattuk a tizenkét pontot. Semmi kifogást se tettek. Kívántuk, hogy a sajtó fölszabadulását a helytartótanács azonnal mondja ki és a cenzorokat azonnal mozdítsa el. Ellenvetés nélkül megtették. Az államfoglyok azonnali szabadon bocsájtását kérték. Azonnal kiadatott a rendelet, hogy az illetők börtönajtai megnyittassanak.»

Ezalatt a sikertől és boldogságtól mámoros tömeg kiszabadította börtönéből Tancsics Mihály eszményies lelkű író, a népjogok elkeseredett

harcosát, a ki «*Nép könyve*» és «*Józan ész*» czimű jeles munkái miatt került a büzös börtön világába. Megesikordult a hatalmas kulcs a rozsdás zárban, föl pattant a vasajtó és a szóhoz is alig jutó rab-író tizezrenyi rivalgó néptömeg üdvözölte és kíséerte — nem, vitte át Pestre.

Ekkor már a nemzeti színházban, melynek akkor Bajza volt az igazgatója, megkezdődött az előadás. A fölzigatott, lázas, türelmetlen népek nem kellett a színrehozott «*Bánkban!*» *Talpra magyar* követelt. S Egressi Gábor mellén nemzeti színű kokárdával kilépett a színpadra s elszavalta leirhatatlan hatással a nemzet imádságát. Majd a Hymnust, Szózatot, «*Meghalt a cselszövő*»-t, a lelkesedés tüzeiben megzenésített «*Nemzeti dal*»-t énekelte a karszemélyzet. S a kö-

zönség velök énekel, lelkesedett, tombolt, sirt. S a mint a Budáról Tancsicsossal jövő tömeg elárasztotta zsúfolásig a színházat, vége szakadt az előadásnak. Degré a türelmetlen népek tudára adta a küldetés reményt fölülmúló eredményt — a zenekar rárántotta a «*Rákóczy*»-t, majd utána a «*Marseillaise*»-t.

E lélekemelő, akkordok mellett tódult ki esapongó jó kedvvel a nép. S a harezias lelkesedést, egy parányi kihágás sem szentségtelenítette meg, megmaradt az mindvégig komoly méltóságában.

Igyen mulott el a «*meseszerű*» tavaszi nap!
Nem mese ez gyermek! B. J.

MÁRCZIUS TIZENÖTÖDIKÉN.

Irta Ábrányi Emil.

Mikor Árpád népe hódításra indult,
Gyors volt és hatalmas, mint a zivatar.
Vert hadak remegtek és minden oromra
Diadal-zászlóját tűzte a magyar!
A világ nem látott nagyszerűbb csatákat!
Mint a hogy a villám tördeli a fákat,
Népek döltek össze, hova kardjuk vágott,
És meghódították az egész országot!

Mert ha így cselekszel: sors le nem igazhat,
Szolgáddá szegődik minden újabb század,
Egyre több nagysággal ékesít föl téged,
S élni fogsz örökké! Nem lesz soha véged!

Emlékezzetek rá, hogy most ötven éve
Népünk újra harezolt márczius idusán,
S ez a harez még szentebb, még fenségesebb volt,
Mert vér nem ömölt ki a remek tusán.
A kik akkor hozzá láng-ajakkal szóltak,
Fegyvertelen eszmék katonái voltak,
Ám azzal a tüzzel, mely lelkükben égett,
Ők meghódították az emberiséget!

Márczius szent napja! Minden ünnepünk közt
Legtöbb áhitattal téged áldalak!
Akkor a szabadság tisztító tüzeben
Kiveszett e népből minden rút salak.
Jogokat nem vett el zsarnoki szeszélyvel,
Inkább a magát osztogatta széjjel,
Mint az, a ki egykor bennünket megváltott:
Soha még szabadság nem volt ilyen áldott!

Márczius szent napja! Mikor önmagunkat
Testvéreké tettél — ó böles szeretet! —
Minket is a népek testvérül fogadtak,
Európa büszkén a szívébe vett.
Nagy lelkünket látva, átérezte mélyen:
«Ez a nemzet méltó, hogy közöttünk éljen!»
Később, a bukásban, megsiratta gyászunk,
S várta szivrepesve új feltámadásunk!

Márczius szent napja! Te neked köszönjük —
Hogy a szép magyar név újra tündökölt!
Te neked köszönjük, hogy komor Kárpáttól
Nyájias Adriáig még magyar e föld!
Te neked köszönjük, hogy töretlen, épen,
Részt veszünk a munka roppant versenyében...
Te tanítottál meg, te nemes, te drága,
Fennkölt szeretetre, büszke szabadságra!

Ó fogadd föl, kérlek, nagy, szent esküvéssel
Félszázados ünnep fényes idusán,
Hogy a mire téged ez a nap tanított,
Követed, megtartod, szép magyar hazám!

Két régi dal, mely mindig új marad.

A *Tanulók Lapja* számára írta: Kemény Aladár.

Ama dolgoknak historikumát, melyekhez a magam szerény gondolatait kívánom füzögetni, haj, mennyien elmondották már előttem! A szabadságot ötvenedik születésnapján a *Marseillaise*-ről és *Talpra Magyar*-ról beszélni nyilván illendő tárgy; de vajjon nem gondolják-e majd sokan, hogy pusztán az időszerűség parancsa készítette tollamra, obligát alkalmatosság gyanánt ezen annyiszor meghányt-vetett témát? Valóban, jól esik fölidéznem e kérdésre egy ósdi bibliai képet... A szentföldnek sülevényes, kiégett sziklatájéka a színhely, a leáldozó nap már végső sugarait veti arra az ajtatos csoportra, mely Jánost, a keresztelő prófétát körülveszi. Fogékony lélekkel hallgatják a tanítást a Messiásról és elhangzása után ostromolva esengenek Jánoshoz, mondja el, miképen találkozott a Messiással. A mester szeliden mosolyog. «Oh ti telhetetlen emberek, hisz már ezerszer hallottátok, de mert kívánjátok, ujólag elmondom.»

Ily soha be nem telő szeretettel és kegyeletes lélekkel szoktad hallgatni a nagy idők tanúságát te is, nemes magyar ifjúság. Így kell ennek lennie és így is van.

Nagy korok méhe termékeny. Midőn a levegő is tele van óriási eszmékkel, midőn az idő alkotó eseményeket hord magában, akkor támadnak — akárcsak Jazon sárkányfogaiból a fegyveres vitézek — a nagy emberek; akkor jönnek létre azon intézmények, melyekre félő bámulattal tekint a kései kor törpe gyermeke; akkor születnek a költészetnek ama termékei, melyekben esudálatosképen egyesül a kornak összes dicsősége, összes reménysége, összes gyásza. Ilyenek a szó legteljesebb értelmében a *Marseillaise* és *Talpra magyar*!

Két nemzet szabadságdalai, két nemzeté, melyek fajilag és történetileg különböző viszonyok között tömörültek össze, melyek a művelődés különböző fokait élték át, különböző ideálokat hajsztak. Két korszak gyümölcsei: e korszakokat egymástól félszázad választja el, közöttük oly sok a hasonlóság, de sok az ellentét is.

A társadalmi rend hallatlan megmásulása, a szabadság fölujhódása szülte mindakettőt. Mindazon körülmények, melyek létre hozták őket, mind keletkezésük, mind terjedésük a rendkívüli hatásával hat.

Midőn hosszú idők folytában erőszakkal fojtának el eszméket, melyeket a kor vaskövetkezetességgel haladó iránya hoz magával, midőn mesterségesen gátat vetnek az emberi jogok követelődésére elé; midőn lassankint garmadába gyűl a kor kívánalmainak és a nép sérelmeinek robbanó anyaga: csalhatatlanul el kell jönnie időpontnak, mikor ez fölrián, irtózatossá erővel dönt porba minden előbbi hatalmat, minden megtámadott intézményt és iktatja a magát helyükbe. Företeg módjára pusztít ez az idő, de pusztításai hátra szorúlnak, ha működésének áldásos, üdvös oldalait fontolóra vesszük.

Ily dülő viharoként lépett föl a világ folyásának legnagyobb szerű szakasza: a francia forradalom. «Csillag esik, föld reng: jött éve esudáknak.» A korlátlan egyeduralom, a reakció fojtó gőzköre helyébe szédítő gyorsasággal szökkentek a Szabadság, Egyenlőség, Testvériség dicső elvei. A változások görgetegének kábitó zajában zendült meg a «Marseillaise».

★

Ki volt szerzője e fölséges dalnak? Sok ideig nem tudták. Beérték azzal a költői hittel, hogy a forradalom szelleméből pattant ki, mint Minerva Jupiter fejéből. Midőn a forradalom már orgiáit tombolta, midőn lezajlott a június 20-ikai féktelenség, melyet Carlyle gúnyosan a «fekete nadrág processiója»-nak nevez, a marseillei nemzetörség vonult be Párisba. Tagjai valamennyien a természet egyszerű, nyers fiai, kiket a fővárosiak érdeklődéssel szemléltek. Egyenletesen haladva, dob szóra lépkedtek és szilaj lelkesedéssel énekelték ezt a nótát:

Fel honfiak, polgárok talpra!
Itt a dicsőség reggele!
Ellenünk zsarnokink uralma
Véres lobogót emele!
Nem halljátok, mikép ordítanak
Ott túlhan a bösz katonák,
Hogy törnek a határon át,
Megölni nőink — s lányainkat!
Fegyverre honfiak!
Szoros harezrendbe össze!
Előre! a barázdát
Rút ellenvér fűrössze!

A sokaság megilletődve és lángra gyűlva hallgatta. Mert a szövegből és dallamából egyaránt kiharsogott a hazafias elkeseredés riadalma, a harez zivaja, ágyúk dörgése, kardok esengése. S minthogy a marseilleiek hangoztatták először, elkeresztelték «Marseillaise»-nak.

Az ember azt szeretné hinni, hogy valamely titán zajgó kebléből áradt ki, a ki boszulóan lépett föl a világrend ellen. Pedig megalkotása csak egy egyszerű mérnökkari tisztnek a dicsősége. A neve *Rouget de Lisle*. Ábrándokat szövögető, költői lelkű ifjú volt, ki szívvel-lélekkel merült a forradalom mámorába. 1782 telén Strassburgban sokat járogatott a polgármester házába, mert vonzotta vendégszeretete és bájos leányainak kedvessége.

Egy zord, fagyos nap a polgármester meghívta asztalához. Éhinség uralkodott akkortájt ország-

motoszka... Rohan a zongorához, s szent örülettel esik a billentyűknek... Ajka rhythmikus verssorokat rebeg, ujjai átabotában futamokat csalnak ki... kimerülten veti magát ágyába és ájulás-szerű szendergésbe süllyed.

Reggelre virradva, költemény és dallam oly összeforrottan domborodik ki előtte, mint test és lélek. Nyomban papírra veti, elviszi a polgármesterekhez és egybegyűlt ismerősei előtt elénekli a szerzeményt. Leirhatatlan a tetszés, az emberek ámulatlan állanak ott, végezetül könnybenúzó szemekkel borúlnak egymás nyakába, mintha

ROUGET DE LISLE ELSZAVAJJA A «MARSEILLAISE»-T.

szerte, tehát vajmi fogyatékos volt a lakoma. Fűszereztek a haza sorsán járó beszélgetéssel. Belemélyedve annak hevébe, egyszer csak fölkiált a derék gazda:

— Egy pókhálós üveg borom unatkozik még egymaga a pinczében! Eredj lányom, hozd föl iziben, hogy Lisle uram ihletre buzdúljon!

Megtörténik és a fiatal katona mihamar megadja a tüzes rajnainak az utolsó kenetet. Aztán távozik. Kisded hónapos szobájában már a tüzelő is fogytán van. De a honfűti fölindultság fedelteli vele a metsző hideget. Lázasan jár föl és alá, szívében költemény szakadozott sorai gerjednek életre, fülében lelkesedett hymnusz zengzetei

egy családdá tömörítette volna őket a vészeknek ezen indulója.

*

És a «Talpra magyar»?

Mint még nem látott események jelző harsonája, hallatszott fel vihar közepette. Midőn elhatoltak hozzánk a juliusi zendüléstől fölvert hullámgyűrűk, midőn a reakció már türehtelenül dühöngött és a felbújtott nemzetiségek fentek ellenünk a kést: a pohár csordultig telt s ki is csordult márczius tizenötödikén.

Márczius 15-ike volt a mi Marseillaise-ünk születésnapja. Nálunk nem eszeveszett dühvel tajtékzott a mindent ölö, dúló, felforgató szabad-

«TALPRA MAGYAR!»

ság-láz, de igenis, komolyan, mindenre kihatva és szentül lobogott a hazaszeretet a keblekben.

Petőfi — a hogy magát kifejezi — úgy megérezte a forradalmat, «mint a kutya a földrengést». Kossuth bécsi útja, Metternich bukása prófétai sejtelemmel, előrelátással töltötték el. Megbeszéli

társaival, a márcziusi ifjakkal, a holnapi nap teendőit. Ő maga hazaindul és éjjel megkölti a «Talpra magyar»-t. Mily módon? nem jutott oly részletességgel napfényre, mint a Marseillaise eredete: a költő elrejtette vajudása a nyilvánosság elől. De az tény, hogy fölmagasztosult ihlett-

ségből fakadt; azon egy törlés — mely eredeti kéziratában mindössze található — tanúsítja, hogy úgy áradt ki szívéből, mint a tisztán csordogáló forrás vize.

Másnap «szakadt az eső, midőn az utcára léptünk — így beszéli el Petőfi — s az egész késő estig tartott, de a lelkesedés olyan, mint a görögtűz, a víz nem olthatja el». E nagy napnak prologusa azon jelenet, midőn a költő az egyetem udvarán érezes hangon elszavalja, hogy:

Talpra magyar, hí a haza!
Itt az idő, most, vagy soha!
Rabok legyünk, vagy szabadok?
Ez a kérdés: válaszszatok!

A lelkesedés elemi erővel tört ki. De ez még csak jóformán előhang volt. Mert az ifjak, katonásan sorakozva, megindultak Landerer nyomdája felé, s mágnes gyanánt vonva magukkal a népet, ezekre rúgó tömeg képében állapodtak meg a helyiség előtt. S most adták meg a halál-döfést a rideg cenzurának. Bent zakatolt a «Talpra magyar»-t nyomó sajtó s e monoton zúgás most a sajtószabadság dicsőítő himnusza volt! Künn pedig Petőfi újból eldörögte költeményét s midőn a refraint elhangoztatta, a rengeteg sokaság mintegy titkos sugalatra, csudás egyértelműséggel utána zúgta:

A magyarok Istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

*

Igy születtek a «Marseillaise» és «Talpra magyar», a leggyűjtöb két szabadságdal, mit csak a nemzetek irodalma felmutathat. A néhány versszakra korlátolt terjedelmükben többet mondanak, mintsem hatalmasra nyult munkák kifejezni képesek volnának: soraikban egy-egy korszak szíve és agya nyilatkozik meg ellenállhatatlan erővel.

A «Marseillaise»-t tűzhányóból kibontakozó lávaoszlophoz lehetne hasonlítani. A költő egyénisége tökéletesen elhalványodik benne, olybá tűnő föl, hogy egyenesen a forradalom szelleme nyilvánította ki azt és szerzője, Rouget de Lisle csak eszköz, szócső volt a célra. A forradalom hullámai tajtékozva torlódtak egymásra, s így a «Marseillaise» mint a mindenkit egyaránt elfogó, közös nagy érzés tolmácsa jelenik meg.

A «Talpra magyar»-ból határozottan kibeszél Petőfinek teremtő egyénisége. A szabadságharcnak buzdító, ösztönző, kényszerítő preludeuma ez.

Az érzelmek fokának minősége, melyek e két darabot sugallták, szerfölött érdekes eltérést mutat. A «Marseillaise» a francia forradalom oly gyermeke, mely rávall szülőjére, azé a forradalomé, mely a legtündöklőbb erények mellett a legfeketébb bűnök melegágya volt. Hazafias lelkesedés a felforgatás dühével, önzetlen felvilágosodás kegyetlen vérszomjjal barátkozott. A «Marseillaise» hangjait harsogtatva rohantak a hiányosan fölszerelt ujonczok az edzett ellenség soraira és győztek, de ugyancsak e dal hangjainál gördült le a sajnálatra méltó XVI. Lajos feje is. A «Marseillaise»-ben a feddhetetlen honfíu tűz lángja vegyül össze a könyörtelen boszúszomjjal. «A dicsőség és vétek, a győzelem és halál átfonódní látszanak versszakain», mondja *Lamartine*.

A «Talpra magyar» az eszményi, szeplőtelen patriotizmus szüleménye. Csak oly nemzet köréből szólalhatott ez föl, mely jogos önvédelmi harcot kezd az elnyomó önkény ellen. Boszúról, ellenség letiprásáról szó sincs benne: e tekintetek helyett a nemzeti becsület és dicsőség kérdése hatol benne előre.

A «Marseillaise» a francziák közmondásos «gloire» hajszolásához méltóan, merőben a dicsőség megragadásából indul ki: az ügy jogosságát és méltányosságát nem hangsúlyozza; a «Talpra magyar» abszolút igazságunk tudatában a lét vagy nemlét kérdésével áll a magyarság elé. Amaz, az elkeseredés mámorával teljesen, csak nagy-későre tér át arra, hogy

A szent haza s nemes barátság
Legyenek lelkünk vágyai,

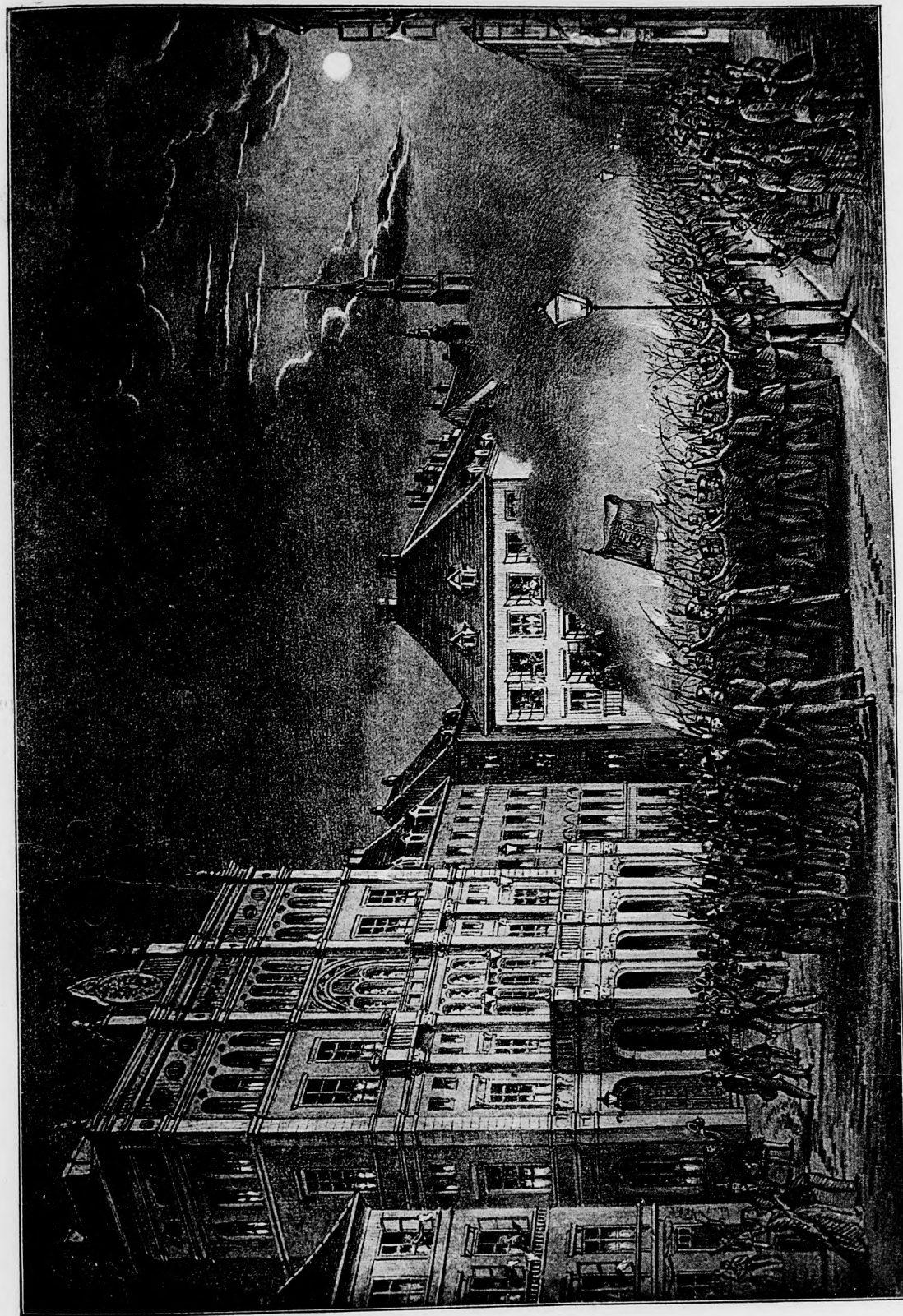
de még a szabadságot is mint «boszuló karjaink vezérét» aposztrofálja. Mennyire más hurokat penget a «Talpra magyar»! Nem kiáltoz boszúért s így szót sem pazarol ama mulékony szenvedelmekre, melyek a népeknél egyéni gerjedezőseknek nevezhetők, s kicsinyes tárgyakkal előtérben állása által annyiszor elvonják a figyelmet az ügy méltóságáról, a legnagyobb kérdéstről; hanem azon kapcsolatra mutat, mely népünket ezen földhöz köti s a történeti múltra — a mi büszkeségünkre — való hivatkozással lelkesít:

Kárhóztak ősapáink,
Kik szabadon éltek, haltak,
Szolgaföldben nem nyughatnak.

Majd meg:

A magyar nép ismét szép lesz,
Méltó régi nagy híréhez.

Ez a tősgyökeres nemzeti vonás! A «Mar-

A POZSONYI ORSZÁGGYŰLÉSI FIATALSÁG BEVONULÁSA BÉCSBE 1848. MÁRCZIUS 14-ÉN.

seillaise» a jelen lángjától elvakítva, mélységesen hallgat a múlttól, mely pedig meg kell hogy dobbantsa mindenkinek szívét, a ki csak igaz ügyért indul harezba.

Míg a «Talpra magyar» fölkelési ösztöne az emberi természet egyszerű és tiszta megnyilatkozása gyanánt hat, egyedül a szabadság nemes, lelkesvágyából származván, addig a «Marseillaise»-nél azt látjuk, hogy az emésztő, kielégítésre sóvárgó gyűlölet érzése, a megtorlás áhitása ott rezg minden sorában. Ebből magyarázható meg, hogy fordulópont ügyszólván nincs is az egész költeményben. Könnyörtelen makaességgel zúg egyre a fenekedő, szilaj refrain: «Fegyverre honfiak! szoros harezrendbe össze! előre! a barázdát rüt ellenvér fűröszsze!» Az egész azon sötét lelkesedéssel, a hazaszeretet azon zordon vakbuzgóságával végződik, melylyel kezdődött, hijával mindennemű kiengesztelődésnek:

Gaz ellenink leomlanak!
Akkor fogunk megszünni csak
E bős dalt zengni mindszünetlen!

A «Talpra magyar» végén leszáll a fellengő ódái szárnyalás és a költő magasztos nyugalommal tekint a jövőbe:

Hol sírjaink domborúlnak,
Unokáink leborúlnak
És áldó imádság mellett
Mondják el szent neveinket.

Villámlás és dörgés után jóleső, enyhe béke!

A «Marseillaise»-ben a forradalom romboló szelleme lüktet. Hangjainál az ember képzeletében oly készséggel idéződik föl a rémuralom ezernyi vesztőpada, hol a szabadság ellenségeinek vére gözölög, vagy az eylau-i temető, hol nyolcvanezer elesett vitéz fekszik, hazafi meg elnyomó vegyest. A «Talpra magyar» háttere nem ily gyászos: komor köd helyett verőfény mosolyog és a jövő hatalmas, békés, független Magyarországra enged kilátást.

A «Marseillaise»-t féktelen rajongása, lángoló gyűlölete s főleg azon sajátsága, hogy ment minden szorosan vett nemzeti jellegtől, tették halhatatlanná s arra alkalmatossá, hogy ajkukra vegyék a legkülönbözőbb népek és a legviszásabb törekvések. Az igazi köztársaság dala, mely romlást dörög minden ellen, mi a népjogon legcsekélyebb mértékben csorbát ejthet. Zengedezni fogják a szabadsághősök az egész földtekén, a mint elnyomóik ellen zúdulnak, de a túlzók, a végletekre törők is az «Allons enfants de la

patrie» hangjaival kísérik szélsőségekbe ütköző vállalataikat.

A «Talpra magyar» kizárólagosan bennünket érdekel. Nem oly általános érvényű, mint társa, de épen azzal, hogy speczialiter magyar, lesz előttünk százszorosan becses. Eszmei és erkölcsi tisztaság dolgában pedig fölébe emelkedik a «Marseillaise»-nek. A «Talpra magyar» a nemzeti önérzet, a szabadságvágy elévülhetetlen kifejezője.

*

Elenyészik az anyag, fönmarad az Ige, az Eszme!

A «Talpra magyar» és «Marseillaise» elnyerték a halhatatlanságot, Petőfinek és Rouget de Lislenek tetemei régesrég porladnak már.

Ki tudja, vajon Petőfi lelke ajkán nem az «Esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk!» elrebegésével röppent-e ki, midőn oly titokszerűen elragadta a halál?

Ez a vég megdicsőülés volt.

Rouget de Lisle nek azonban igazán tragikus sors jutott osztályrészül. Mily adáz szatirája a végzetnek! Neki, az «Allons enfants» megteremtőjének, a francia Tyrteusznak menekülnie kellett a rémuralom elől!

Igen, menekülnie, azon vád következtében, hogy a királypártiakkal ezimborál. Az égbecrő Alpesei hófödte gerincein át bujdosott Itáliába, csupán egy jámbor pór kíséretében. Egy hegytetőn elfáradva állapodott meg s révedező szemmel tekintett át hazájára... S ime, a szellő dalhangokat hoz feléje... A száműzött figyel, összerázkódik. Talán épen ez a sor tévedt fülebe:

Reszkessetek, honáruolók ti!

Végig simítja izzó homlokát és igyekszik rendbeszedni gondolatait, melyeket tán összekuszált a hajdani hirnév, dicsőség fölesillanó képe... Azután félig öntudatlanul ezt kérdezte kíséretjétől:

— Jó földi, hogy is hívják ezt a nótát?

— *Marseillaise*-nek, felelt a pór.

A szabadságharcz költészete.

A *Tanulók Lapja* számára írta Kúnyi Zsigmond.

Az Úr káprázatosan fényességes palotájába mind gyakrabban hangzott fel valami furesa zene, a mely nehéz, súlyos lánczok rémületes esörgéséből, elnyomott lelkeknek keserves zúgolódásából, vergődő sziveknek megaláztatásából szövődött mind erősebb és bensőbb zenévé. S mikor a zene már ostromló viharra, pusztító

fergeteggé s tomboló zivatarrá volt válendő, az Úr megtudakolván, hogy lelkük keserű hánykodásának oka a szabadságnak mondhatlan szomjúhozása és teljes hiánya, elárasztá szellemét vizek forrásain, édig nyúló bérezormok fölött, földnek mélységiben és az emberek mélységesnél mélyebb

piczi habja gyöngé fodorzása Benned eszmélve született és simult el újra...

Vagy érthető-e másképp az emberiségnek azon általános megijulása, erőben való megteljesedése s felmagasztalódása, a mely tíz lustrumnak előtte mindenütt megtörtént, a hol emberek lakoztak

A SZABADSÁJTÓ ELSŐ TERMÉKÉNEK KIOSZTÁSA 1848 MÁRCZIUS 15-ÉN.

lelkében, s a villám cikázása, mennynek dörgése, szélvész ordítása, szellő sóhajtása, virágnak illata, költészet rózsája, mind-mind Te rólad beszéltek: Hatalmas Szabadság!

A kicsiny medrében kis kavicsot görgető esermely tovaftutában Te rólad álmódott, korai tavasznak fakadó virága Te benned bizva bontotta szirmait, felelmes tengernek szátrétű hullama,

és éreztek. Mintha a tavaszi napfény mindenkinek lelkében eddig soha nem ismert vágyakat s erőket keltett volna ki, a levegőt, mely huszonöt emberöltön keresztül táplálta a tüdöket, hirtelen gyilkosnak, fulasztónak érezték, és a mint szikkadt, de ős erőből duzzadó földre lehullott az első tavaszi eső, egyszerre nehéz illatú párák szálltak fel a földből, a melyekből, mint az Úr «Legyen»

szavára a világosság: egy huszonöt esztendő fiatal ember hatalmas szövegére megteremtett az égi rózsza, a gondolat és eszme fenséges szabadsága, a mely világot teremtett és rontott; lerombolta egy régi beteg szervezetnek utolsó korhadozó oszlopait, s teremtett új, szilárd alapot, a melyen most egy félszázados haladásnak és fejlődésnek tén megingathatatlan csarnoka áll, hirdetve, kik voltak Ők, a kik alkoták, s kiknek kellene nekünk lenni!!

I.

Goethe mondja a történelemről, hogy az egyetlen, mit ember belőle meríthet, az enthusiasmus. És csakugyan, ha az egész emberiség történetét egyetlen pillantással áttekintjük, ritmikus mozgást, hullámzó haladást látunk, a melyből minden látszólagos ellenmondás dacára is a szabadság eszméjének megerősödését és terjedését látjuk, s ez az, a mi lelkiünket enthusiasmmal telíti. A politikai szabadság, a mint a keletről átjövő állameszme a ragyogó hellén világban meghonosul, a derült ég mosolygása, déli napfény ragyogása s csendes hullám ringatása mellett megszületik. Ez az első hatalmas lépés a szabadság eszméjének evolutiójában, a mely, minthogy az emberiség le nem mondott, nem mondhatott le róla, ha időnként el is tűnik a történelmi fejlődés hegyes és görbe utain, annál nagyobb erővel és mélyebb mederben hömpölyög tova, ha ujonnan napvilágra jön. Mi más volt Krisztus tanítása és élete, mint ennek az eszmének megvalósítása: megmutatta az utat, a mely egyenlőképen nyitva áll minden hívőnek. A renaissance s főképp a reformatio egyéb-e mint küzdelem a szabadságért a láthatatlan, érinthetetlen, de annál hatalmasabb szellem birodalmában. Élet, pezsgés, mozgás, elevenség járt mindenütt nyomában, Rafael, Leonardo, Michel Angelo a képzőművészetekben, Dante, Petrarca, Boccaccio a költészetben, Spinoza, Descartes, Hobbes a bölcselethez, a végső elemzésben ugyanennek a szellemnek objectívatiói, láthatatlan keze hatalmas alkotásai. A politikai szabadság most már hatalmas istápolóra és védőre támaszkodhatik: a gondolatára, s így csinálja meg a XVII. században az angol forradalmat, majd a XVIII. században világhatalommá válik, három szava megreszketteti a világ minden zsarnokát és megingatja minden trónját, miután az új világot már előbb birodalmává tette. S noha most még vértengerbe fuladt, melynek hullámaiból dicsőségesen emelkedett ki milliók halálsóhajának rémséges zenéje mellett Napoleon; az eszme hatalma erősebb és intenzívebb volt, mint valaha s melege rövidesen megérlelte legtartósabb és nekünk legbecesebb gyümölcsét, az 1848-ik esztendő általános és egyetemes szabadságharcait, melyeknek eredménye hosszabb-rövidebb idő multával a sokat áhitott szabadság lón.

Az 1815-iki szent szövetség elnyomó és abszolút

politikájára nálunk az eléledő nemzeti irodalom volt a felelet. Államéletünk fejlődése és irodalmunk tökéletesedése egy közös forrásból táplálkozott. A szabadság eszméje vezet Felső-bükki Nagy Páltól Széchényin keresztül Kossuth Lajosig; ez a gondolat, a mely — mutatis mutandis — irodalmunkban is megnyilatkozik, adja költészetünk Kisfaludytól Petőfiig való fejlődésének oldó zárat kezünkbe. A mint államéletünk látókörben szélesedik, s figyelmét a megesalt, elnyomott milliókra irányítja, ugyanolyan mértékben és arányban érvényesíti magát a sajátos nemzeti elem irodalmunkban, s a népies költészet gazdag kincsébányájának feltárását, kellő méltatását, s ez irányban az egész vonalon való érvényesítését nyomon kíséri a jobbagyságnak, az emberiség eme legmeggyötörtebb vértanújának, felszabadítása. S ez eszmék nem külső erőszak, anyagi hatalom nyomása révén terjednek, hanem a bennök rejlő, hogy úgy mondjuk dinamikus hatalomnál és erőnél fogva, a mely korlátokat nem ismerve, elhat mindenüvé, hol az emberi nem magasabb eszményeiben való hit és nemesebb hivatásába vetett remény még él és fogékony szívekre talál. Az eszme-erőnek ép úgy megvan a maga dinamikus törvénye, mint a nehézségi erőnek, s *amannak* a nagy természet szellemi, *emennek* anyagi oldala fogja valaha magyarázatát megadni. De azt már most is elmondhatjuk az eszmék általános erejéről, mit Horatius egyik ódájában a halálról énekel:

«Pallida mors aequo pulsat pede pauperum tabernas Regumque turres» (Carm. I: 4).

(Folyt. köv.)

IRODALOM.

Petőfi Sándor összes költeményeinek ez évben készült kiadása, mely 800 sűrű nyomású lapot foglal magában a költő arcképével ellátva és díszes, bronznyomású angol vászonkötésben csak egy forintba kerül. Az Athenaeum ezen új olesó kiadással nagy szolgálatot tett a magyar nemzeti irodalomnak, mert módot nyújtott arra, hogy Petőfi költeményei a népnek s az ifjúságnak egyaránt közkincsévé váljanak. Különösen most, a szabadságharc emléknappjaiban várható, hogy minden magyar ember, ki Petőfi remekeit még nem bírja, megragadja a kedvező alkalmat és egy forintért magához váltja a külsőleg is díszes munkát, mely minden könyvkereskedésben kapható.

Beküldött újabb munkák:

Pekár Gyula: Délen és északon. Gyönyörűen illusztrált munka, kiadta az Athenaeum, két kötet, ára 8 frt.

Erdélyi Zoltán: Vesztett boldogság. Az akadémiától jutalmazott pályamunka. Verses elbeszélés, illusztrálva. Ára 3 frt 50 kr.

Jósika Miklós: Egy magyar család a forradalom alatt. Új kiadás 4 kötetben. Ára 6 frt.

Kemény Zs.: Zord idő. Regény. Az új kiadást sajtó alá rendezte Gyulai Pál. Ára 3 frt.

Kemény Zs.: A rajongók. Regény. Sajtó alá rendezte Gyulai Pál. Ára 3 frt.

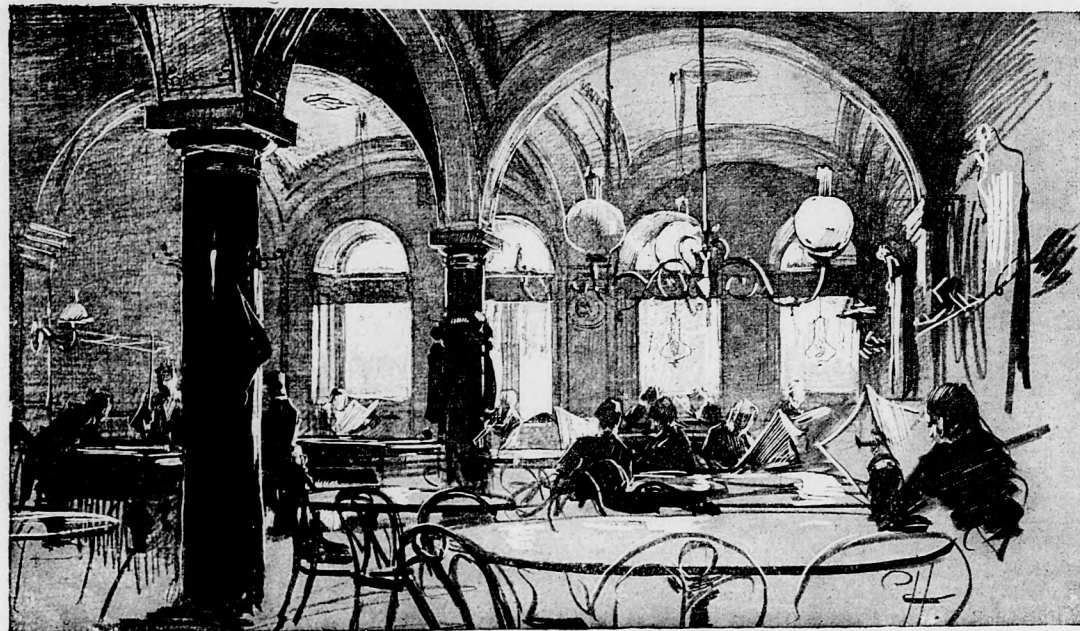
Sebestyén Károly: A görög gondolkodás kezdetei Thalestől Sokratesig. A filozófiai írók tárának 14. füzet. Ára 1 frt 50 kr.

Wolff Béla: Német-magyar szótár. Ára a csinos kötésű szótárnak köteve 1 fr. Kiadta az Athenaeum, kapható minden könyvkereskedésben.

Pilo Mario: Esztetika. Az Athenaeum kiadásában jelent meg. A szép és művészet értékét, az ízlés különböző sajátosságait s az alkotás tulajdonságait az ismeretek biztonságával s az elemzés annyi szellemes finomságával fejtegeti, hogy az okulást az élvezettel

szívbe! — *Ünnepi ódát márczius 15-ének telkes lautosától, Ábrányi Emittől hozunk; a kitünő poeta örömmel engedte át értékes költeményét a Tanulók Lapjának. — Alkalmi költeményeink természetesen kiszorították a folytatásra váró cikkeket lapunkból; e hiányt jövő számunkban fogjuk pótolni.*

A legnagyobb könyvjegyzék. A világ legnagyobb könyvtára a párisi «Bibliothèque nationale» ki fogja nyomtatni katalogusát. Az első kötet most készült el, s igen apró betűkkel, oldalankint két hasábosan 565 oldalra terjed. Ebben a nagy könyvben az ABC első betűjének a közepéig haladtak a katalogus készítői. Az egész könyvjegyzék 220 nagy kötetre fog terjedni.

AZ EGYKORI PILVAX-KÁVÉHÁZ BUDAPESTEN.

szerzi meg belőle az olvasó. Olaszból fordította Yartin József. A piros vászonkötésű könyv ára 1 frt 20 kr.

Dr. Ranschburg Pál: A fejfájásról. Ára 20 kr.

E munkák mindenikéről részletesebb ismertetést fogunk közölni.

VEGYESEK.

Mai számunk teljes egészében, vársban és képen márczius 15-ének ötvenedik születésnapját szolgálja. Ünnepi számmá teszi nemcsak a történelmi alkotom, hanem az élén álló cikkely is. Legnagyobb élő költőnk, irodalmunknak atyamestere: Jókai Mór beszél ezen egyenesen a Tanulók Lapja számára öt sorokban a magyar ifjúsághoz! Márványba vésnél való szavak ezek; de mi hiszszük és tudjuk, hogy a magyar ifjúság márványból különb valamibe vésnél ezeket!

Ebből elképzelhető, hogy mennyi könyv lehet a francia nemzeti könyvtárában, a mely könnyen kezelhető katalogus híján igazán holt szellemi kincs, mert lehetetlen nemcsak hozzáférni, de még tudomást szerezni is róla.

Krónika.

- Márczius 16. 1457. Hunyady László kivégeztetése.
 „ 18. 1814. Szigligeti Ede szül.
 „ 1321. Csák Máté †
 „ 1442. Kemény Simon elesik a szentimrei csatában, Hunyadi ruhájában.
 „ 19. 1637. Pázmány Péter †
 „ 20. 1894. Kossuth Lajos †
 „ 25. 1751. Pálffy János gróf nádor †
 „ 26. 1857. Felsőbükki Nagy Pál †
 „ 28. 1851. Döbrentey Gábor író †
 „ 29. 1390. Hunyady János szül.
 „ 30. 1831. Tóth Kálmán szül.
 „ 31. 1813. Guyon Richárd gróf, 1848/49-es honvéd-tábornok szül.

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

Arany-ünnep. A löcsei főreáliskola önképzőkör márczius 2-ikán tartotta «Arany-ünnep»-ét, a költő születése 81-edik évfordulója alkalmával, a következő műsorral: 1. Induló, játszott a ifjúsági zenekar. 2. Előadás Arany János életéről és irodalmi munkásságáról, szabadon tartotta Korbély Samu VIII. o. t. 3. Magyar dalok, játszott a Hutyrá József VIII. o. t., czimbalmon kísérte Wagner Géza VIII. o. t. 4. «A walesi bárdok» Arany Jánostól, szavalta Patz Aladár VIII. o. t. 5. «Toborzó», írta Amade, dallamát szerzette Arany János, énekelte a férfi kar. 6. «Élet, élet...», dallamát szerzette Arany János, előadta az ifjúsági zenekar. 7. «Pázmány lovag», írta Arany János, szavalta Jekelfalussy Ferenc VIII. o. t. Dr. Sárfy Aladár körvezető tanárnak szavai végezték be a sikerült ünnepet. (F. M.)

A soproni kath. főgymn. önképzőköre febr. 27-én tartotta rendes havi gyűlését. A titkár jelentést tett a beérkezett művekről: beérkezett hat munka, melyek közül a bírálók hármát elfogadtak. Ezután versenyszavalták következőket: Tóth K. «Előre» költeményét Könczöl F. VIII. o. t., Vörösmarty «Hontalan»-ját Molnár B. VIII. o. t., Gabányi «Kakasülön» cz. monológiát Schügerl Gy. VIII. o. t., Tárkányi «Mohácsi temetés» cz. költeményét Popper Hugó VIII. o. t. szavalta, ki a jutalmat, Petőfi költeményeit el is nyerte. Prickel Marian vezető tanár úr a következő gyűlésre is versenyszavaltást hirdetett. (D. B.)

A szabadkai főgymnásium érdemes igazgatójának, Haverda Mátyás úrnak névnapját a következő műsorral ünnepelte az intézeti ifjúság: 1. Üdvözlő dal, énekelte a főgymn. énekkar. 2. Üdvözlő beszéd, mondotta Ernst A. VIII. o. t. 3. Tavasz ébredés, románcz Bachtól, quartettben játszották Völgyi L. úr szíves közreműködésével Fischer B. VIII. o. t. Pollák K. és Wáll R. VII. o. t. 4. Ünnepi óda, írta és szavalta Lövy B. VIII. o. t. 5. Szendregő dal, előadta az énekkar. 6. Rákóczi, Váradi Antaltól, szavalta Winkler E. VII. o. t. 7. A puszták fia, Kébler B.-tól, hegedű-szólo, játszott a Pollák K. VII. o. t., quartettben kísérték Völgyi Lajos úr, Lövy B., Fischer B. VIII. o. t., Wáll R. VII. o. t. 8. A hajótörés, monológ, írta Coppée, szavalta Szilasi Pál VII. o. t. A szép ünnepélyt a Hymnus hangjai fejezték be. (B. F.)

A nagykanizsai felső kereskedelmi iskola önképzőkörének f. hó 27-én tartott gyűlése: 1. Petőfi: «Egy gondolat bánt engemet...», szavalta Berger Pál k. o. t. 2. Radó Gyula f. o. t. felolvasa bírálatát «Vörösmarty Mihály mint lyrikus» című műről, szerzője Reinitz Lajos f. o. t. 3. Eötvös: «Bucus» cz. költeményét szavalta Steiner Ignác k. o. t. 4. Morgenstern Zsigmond k. o. t. bírálatát a «Viharban» cz. műről. 5. Pollák Dezső k. o. t. elszavalta Vida József «Az anya» című költeményét. 6. Engel Béla f. o. t. bírálatát «Kerekes Pál» című költeményről, szerzője Steiner Ignác k. o. t. 7. Krausz Aladár a. o. t. szavalta Győri Vilmos «A második asszony» cz. költeményét. (W. V.)

A dévai m. k. áll. főreáliskola Salamon F.-köre f. hó márczius 5-én tartotta XI. rendes gyűlését Ferenczi Gyula tanár úr vezetése alatt. A gyűlés a következőkép folyt le: 1. «Arany János lyrája», ismertette Szeresedi Endre VIII. o. t. 2. «Segesvári csatásokon» cz. költeményt szavalta Bartos Jenő VII. o. t. 3. «Az erdei lak» cz. költeményt fejtegette Szilágyi Z. 4. «A fogoly lengyel» Csengerytől, szavalta Jellinek Kálmán. 5. «Emlékezés Báró Jósika Miklósról», írta Ulain Fe-

rencz. Végül az április 11-én tartandó iskolai ünnepség programját állapították meg. (B. J.)

Matinée. Az eperjesi ág. ev. kollegium «Magyar társasága» február 27-én a kollegium dísztermében igen sikerült matinéet tartott a következő műsorral: 1. «Nemzeti zászló», Huber K.-tól, énekelte a főgymnásiumi dalkör. 2. «Judás», Váradi Antaltól, szavalta Bielek Aladár VII. o. t. 3. «Fenyvesek között», írta és felolvasa Fekete Zoltán VIII. o. t. 4. «Kuruczdalok», zenekísérettel énekeltek Joób Sándor IV. o. t. és Filliette Lajos III. o. t. 5. «A holló», Poé Edgártól, szavalta Einzig Miklós VII. o. t. 6. «Dalárinduló», Szügyi J.-tól, énekelte a dalkör. 7. «Induló», Novák Gyulától, előadta a főgymnásiumi zenekar. A közönség rendkívül hálásan fogadta a szereplőket; minden egyes pontot tapssal és ujjrúzással tüntetett ki. Jelen voltak a város egész intelligenciáján kívül a kollegium többi intézetei, a testvérintézet tanári karának és tanulóinak nagy része. (E. M.)

A löcsei kir. kath. főgymn. «Jókai kör»-e f. hó 5-én tartotta XI. rendes gyűlését a következő tárgysorozattal: Szavaltak: Petőfi «Téli világ» cz. költeményét Falusy Géza V. o. t., «Egy anya fájdalma»-t Csóhány J. VI. o. t., «A hazáról» cz. költeményt Petőfitől Droczár A. V. o. t. «Az egyszerű gépek köréből» cz. értekezést bírálja, Kovács Gyula VIII. o. t., visszatá a szerzőnek átdolgozás végett. Berencsi J. VII. o. t. bírált a «Napoleon és a gyümölcsárúsnő» cz. fordítást és a hibák kijavítása után elfogadta. Elfogadták a «Szegény szülemék» és «Őszi szellők» cz. költeményeket; mindkettőnek szerzője Benyaskó Bálint VII. o. t., az «Aristides» cz. fordítást, szerzője Berencsi J. VII. o. t. «Az elvált férj» cz. vígjátékot, mint a kör színvonalának meg nem felelőt, visszaadták a szerzőnek. (G. J.)

Az eperjesi kir. kath. főgymn. «Kisfaludy»-köre márcz. 5-én tartotta XI. rendes gyűlését dr. Körösy György tanár úr vezetése alatt. A jegyzőkönyv hitelesítése után az elnök jelenté, hogy az ezen isk. évre kitűzött pályatételekre tíz pályamű érkezett be; még pedig: a latinra, a történetre és a természetrajzra 2—2, a németre 5 s a matematikaira, a melynek határideje 15-én jár le, eddigel 1 pályázott. Majd Sztankay Géza VIII. o. t. befejező «A népdal és Petőfi népdalai» cz. műve felolvasását. Utána Szemán István VII. o. t. felolvasa «Az ember tragédiája» cz. művének másik felét, Zsembery Kornél VII. o. t. szavalta az «András és Béla» cz. költeményt Vörösmartytól. Komáromi Ferenc VII. o. t. előadta «A rab asszony»-t Kis Józseftől. Mankovics Pál VII. o. t. szavalta Arany J. «V. László»-ját. A program utolsó pontja Czirbusz Béla V. o. t. szavaltat volt; szavalta a «Távolból» cz. költeményt Petőfitől. (K. P.)

A szegedi főgymnásium önképzőköre febr. 27-én tartotta XIII. rendes gyűlését. Tárgysorozata: 1. Mit köszönhet a magyar irodalmának?, szónoki beszéd, mondotta Grüner Manó VIII. o. t. 2. Tompa: «Tornácson», szavalta Pollák Lajos VII. o. t. 3. Cserei Gedeon VIII. o. t. «A növényvilág befolyása az emberi műveltségre» cz. értekezését bírálja megdicsérte. 4. Arany: «Tetemre hívás», szavalta Eidenmüller Elemér VII. o. t. 5. Az új-kor tudományának és művészetének vallásos jellege, I. rész, felolvasa Becker János VII. o. t. 6. Földes Imre «Ertesítő után». A lapunkban megjelent ezen monológot kiválóan szavalta Búza László VIII. o. t. 7. Edömér álnévű tagtárs és Hodács Ágost VIII. o. t. verseit bírálta Faludy Ferenc VIII. o. t., s az előbbinek «Alom» cz. versét megdicsérte, «A lányka bújá» cz. versét pedig, úgyisintén

az előbbinek «Edömérre» s «Pusztaszerhez» cz. verseit érdemkönyvbe vette. 8. Petőfi: «A magyar ifjakhoz.» szavalta Reöck István VII. o. t. Ugyancsak az önképzőkör f. hó 6-án *Arany-ünnepélyt* tartott a következő tárgysorozattal: 1. Arany János emlékezete, beszéd, mondotta Hencz Károly VIII. o. t. elnök. Arany: «Ráchel siralma», szavalta Márki Imre VII. o. t. 3. Arany hazafias lyrája, felolvasa Perhács Sándor VIII. o. t. 4. Arany: «Széchenyi emlékezete», szavalta Gönci Elemér VIII. o. t. 5. Arany mint balladairó, felolvasa Hubacek Béla VIII. o. t. 6. Arany: «Hídatvas», szavalta Várnay Dezső VIII. o. t. 7. «Buda halála», aesth. fejtegetése, felolvasa Hodács Ágost VIII. o. t. 8. Arany: «A bajúsz», szavalta Robics Henrik VIII. o. t. 9. «Arany kisebb költői elbeszélései», felolvasa Plechl József VIII. o. t. 10. Arany: «Fiannak», szavalta Andrassy Ákos VIII. o. t. 11. «Toldi» aesth. fejtegetése, felolvasa Telbisz Jenő VIII. o. t. 12. Arany: «Tetemre hívás», szavalta Simon Kálmán VII. o. t. (H. Á.)

A kun-félegyházi főgymnásium ifjúsága február hó 21-én hangversenyvel egybekötött táncmulatságot rendezett saját segélyegylete javára, a melynek műsora a következő volt: 1. Népdalegyveleg, énekelte az ifjúsági énekkar. Nyitány Rossini «Tell Vilmos» cz. operájából, előadták zongorin négykézre Tóth Terike kisasszony és Szabó Endre főgymn. V. o. t. 3. Erdélyi Zoltán: «A kétkedők», szavalta Erdélyi István főgymn. VIII. o. t. 4. «Dalkeringő» Abttól, énekelte az ifjúsági énekkar. 5. «Egy pohár víz», írta és felolvasa Madarassy László főgymn. VIII. o. t. 6. «Hegedű szólo», előadta Faluvégi Albert főgymn. VIII. o. t., zongorin kísérte Ulrich Antal úr. 7. «Víg monológ», előadta Halász János főgymn. VIII. o. t. 8. «Magyar népdalok» Bánk-bánból, czimbalmon játszott a dr. Krúdy Andor úr. 9. «Nemzeti induló», énekelte az ifjúsági énekkar.

A nagyváradai prem. r. főgymnásium «Eötvös» önképzőkörének márczius 5-én folyt le XVIII. rendes képzőgyűlése következő tárgysorozattal. 1. A múlt ülés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése. 2. «A brüsseli csipke», humoros rajz, írta és felolvasa Berkovits René VII. o. t. Bírálja díszrelettel fogadta el. 3. «Halál ellen nincs orvosság», eredeti költemény. A bírálók harmadfokon fogadták el. Szerzője: Klein Ferenc VII. o. t. 4. «A kis ajándékok», vígjáték egy felvonásban, írta és felolvasa Berkovits René. Bírált Ormai Lajos VIII. o. t. papnövendék, a ki a cselekmény hiánya miatt, mint drámát elvetette, bírálatát azonban Deutsch Sándor VIII. o. t. ellenbírálatra vette ki. (F. T.)

Iskolai színi előadások. Ilyenekről két helyről is vettünk értesítést. A községi kath. algymnásium ifjúsága Kisfaludy Károly «Pártütőt» játszotta el e hó 22-én, az ottani árvaház állandó színházában. A szerepeket merő III. és IV. osztályos tanulók töltötték be; még Rózinak és Milinek, meg a házártsos öregbirónének személyesítői is közülök kerültek ki. Bravó, lelkes fiúcsók, kik Kisfaludy magyaros szellemét tolmácsolták azok a német vidéken! — A kassai convictorok Scharnbeck Jánosnak «A nóliaiak Karthágóban» cz. három felvonásos történeti drámáját adták elő. Paulint Máriássy István VI. o. t., Genserik Vandal királyt Bobory György VI. o. t., Melind nólai ifjút Winkler Kálmán V. o. t., Bartulf és Partharit nólai követeket Schuster Ferenc V. és Szentimrey Pál VI. o. tanuló, Alastor rabszolgafelügyelőt Viczmány Jenő V. o. t., Adolard, Ludolf és Hilduin rabszolgákat Kubinyi György VI., Gönczy Pál és Felegyházy László V. o. tanuló adták.

Ezeket kívül tudósításokat küldtek még a következő intézetek önképzőköröi: kolozsvári kegyesrendiek főgimnáziuma (ünnepély Leo pápa megkoronázásának 20-ik évfordulójára), nagyvárad, nagykanizsai, pécsi, debreczeni, szamosújvári, kaposvári, veszprémi (Petőfi ünnep), egri, sarvasi, nagykőrösi, újvidéki, eperjesi kir. kath., kecskeméti, szolnoki (táncmulatsággal egybekötött hangverseny), nagy-szebeni és halasi főgymnáziumok, soproni és körmöczbányai főreáliskolák.

FEJTÖRŐ.

Rovatvezető: Csiszár József.

Számítási kérdés:

Két reális szám köbének összege 8125; a két szám összegének s az összeg négyzetének összege 30. Melyik e két szám?

Földrajzi kérdés:

Melyik germán néptörzs az, a mely a régi írók szerint a Flevo-tó környékén telepedett meg? Keleten az Emsig, dél-nyugaton a Rajnüg terjesztette lakóhelyét; ezen néptörzsből keletkezett a szász és frank elem vegyülete folytán Német-alföld mai lakossága.

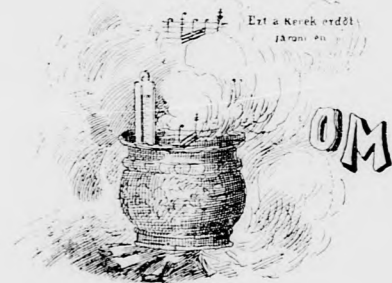
Történelmi kérdés:

Mi a neve azon orosz tábornagnak, a ki 1785-ben született; a Napoleon elleni háborúban kitént; később a törökök ellen harezolt és 1829-ben hadaival átkelt a Balkán hegységen, a miért minő nevet nyert? Meghalt a lengyelek elleni hadjáratban 1831-ben jun. 10-én kolerában.

Természettajzi kérdés:

Mi a neve azon növénynek, a melyet salátának használnak? Levelei szívósak, kemények, fodrozottak és csak akkor használhatók, ha előzőleg meghalványítatik; annyiban értékes, hogy szeptember, október és november hóra lehet termesztetni, mikor fejes saláta nehezen kapható.

Képrejtvény.

Megfejtési határidő márczius 19.

A 9. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számítási kérdés: A malom építése 21,000 forintba került. A földbér 63,000 frt, a malom évi bére 4200 frt. **Földrajzi kérdés:** Konstancz, 1414-ben itt tartottak nagy zsinatot, a melyen Husz János is megjelent. **Történelmi kérdés:** VIII. Bonifác. Anagubian örjögésben halt meg. **Természettajzi kérdés:** Óz (Cervus capreolus); egész Európában, valamint Nyugat- és Észak-Azsia lombos erdeiben tartózkodik. **Képrejtvény:** Szerencse és balsors.

Helyesen megfejtették: Haláchy Rezső, Molnár János, Deutsch Irén, Czizler Béla, Blumenschein Henrik, Meller Dávid, Bergl István, Sztolár István, Hodács Ágost, Slákovics Gergely, Dajka István, Sebők Dezső, Goldberger Ödön, Lászlóffy Béla, Kutlik Félix, Nikolényi István, Schaffer Imre és Emil, Banczik Sámuel, Gáyer Gyula, Grossmann Oszkár, Meer Ernő, Weisskopf Rezső, Weissmann József, Liechtenstein Béla, Halmi Gyula, Vissi Ferencz, Deszkásy Boldizsár, Vaska István, Szmracsányi Miklós, Sz. Császár Lóránd, Vad Lajos, Kiszely Gábor, Menezser Mihály, Kallai Béla, Zsigmond Ferencz, Pfeiffer Gyula, Denk Gusztáv, Lósy Károly, Havas Gyula, Wittmann György, Gerstlauer Albert, Balog István, Demjén János, Gránitz Géza, Reisz Lipót, Balog Imre, Kurcz Ede, Terray Lajos, Rippner Dávid, Boreczky Elemér, Zahoranetz Ödön, Skoda Albrecht, Tarsay Gyula, Jovian Jenő, Orlovsky József, Muntány Emil, Fortvingler Sándor, Schlesinger Ferencz, Kepes Ernő, Fischer Ernő, Wollner Ernő, Bohrandt Lajos, Visnovszky Rezső, Czizler Béla, Sessler Pál, Bujnák Pál, Fábrián József és Gáspár, Kirchner Gyula, Baum Miklós, Pappszász Tamás, Füredi Imre, Benedek István, Szabadfi Kornél, Jakab János, Reif Béla, Böhm Gyula, Berger Mór, Kőhegyi Andor, Csáthy Dezső, Rosenberg Ignác, Schwarz Izidor, Gelesics Dezső, Halpen Jenő, Szadnik Sándor, Farkas Tivadar, Török Pál, Kurimay Mihály, Ladányi Dezső, Friedmann Árpád, Szilárd Andor, Weiler Lajos, Oszvaldik Gyula, Kelemen Imre, Lengyel Béla, Stiefelmayer Károly, Nevelős Gyula, Bíró József, Szécskay Dezső és Árpád, Bruck Dezső, Tenner Pál, Voszka István, Lányi János, Kokesch Sándor, Puskás Endre, Rosenberg Albert, Alliquander Ödön, Volf Pál, Neuhauser Imre, Groedl Arthur, *Herzog Ernő*, Burján Rezső, Tirmeier Ferencz, Beck István, Fetter Kálmán és Kornél, Bárdos Brunó, Balog Imre, Farmari Antal, Mészáros József, Freyer Gyula, Bobory György, Körtvélyessy Zoltán és Dezső, Gruber Győző, Maláresik György, Gáyer Gyula, Picker Gerő.

A megfejtők közt kisorsolt könyvtárlapokat Gaal Mózes «Kard és lant hőse» cz. ifjúsági regényt *Herzog Ernő* nyerte el Budapesten, V. Erzsébet-tér 16. sz. a.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Sch. F. Pécs. A kérdezettek mindketten tanárok, K. K. a római archa-ologianak nagytudományú munkása, a mint azt a lapunkban megjelent élvezetes cikksorozatból is láthatja. — K. Ö. Budapest. Minő adáz kedvtelést lel abban, óh ifjú, hogy innen-onnan kiszelt költeményeket az önönkölteményeinek ad ki? Sokkal okosabban tenné, ha e fáradság helyett megtanulna — helyesen írni. — D. J. Beajánlván hozzánk márczius 15-iki ódáját, szemrehányólag ezt jegyzi meg: «De ha a papirkosárba kerülne, akkor se lennék nagyon meglepődve: szerkesztő úrnál az ilyesmit megszoktam.» Nos tehát, sejtelve nem csalta meg! Mi más sorsra számhatnánk egy ódát, mely a márcziusi ifjúságot dicsőítvén, azt mondja, hogy: «győzött s e hont szent birtokába vette újjateremtő örületrohám»? Ez aztán az igazándi «furor poeticus»! V. B. Temesvár. 1. Mind az orvosi, mind a jogi, mind a bölcsészeti doktorság elnyerésére bizonyos számú alapvizsga, illetve szigorlat sikeres kiállása szükséges; a két utóbbi szakon megkövetelik az úgynevezett doktorátusi értekezés írását is. 2. Szerezze meg Kudora K. Könyvtárát. 3. Olyasféle tudakozódásra nem vállalkozunk. — K. L. Eperjes. Azt a szavat jól származtatja. — E. O. Szolnok. Tanulmányát, mint szép és alapos dolgozatot, félretettük. Ha a közlésre váró cikkek tömegét látná, nem esodálkóznék a késcselmen. — H. J. Budapest. Megfejtésével elkészt, levele, úgy látszik, elkallódott valahol. — P. A. Csiksomlyón. Az «Uj idők»-et Singer és Wolfner adják ki. — Ujhelyi. Rejtvényét külön papírlapra írja, mert csak így használhatjuk. — K. M. Lőcse. Tudósítása nem tudósítás, mert csak általánosságban beszél és egy pozitív tény sem említ. — T. Gy. Veszprém. Mi megbizunk a tudósító gondosságában,

ellenőrzést pedig nem gyakorolhatunk, a mi szükségtelen is, mert illetén eset ritkán fordult még elő. Köszönjük figyelmét. — 552. sz. előfizető. Grác. Ama hely az Országos Nőképző Intézet, melynek helyisége a Zöldfa-utczában van. — Tornász. 1. Az a tanuló értelmi fejlettségétől függ. 2. Egy laptól előfizetői számát tudakolni ép oly kevésbé illik, mint valakitől fogainak számát. Indiskrét kérdés mindakettő. — R. D. Nagyvárad. 1. A műgyetemre kell beiratkozni. 2. A vegyész pályára nem szükséges a latin. 3. «El tetszik-e fogadni a «Vallás feladatát» fejtető értekezésemet?» Ön zsákban macskát árul! 4. Tudósításait várjuk. — P. A. Hova tartozik a «Nemzeti dal» második versszakában:

Rabok voltunk mostanánk,

Kárhozottak ősapánk?

a «kárhozottak» szó? E kérdést nem tehetjük vita tárgyává, mert Petőfi kézírásából kitűnik, hogy a második sorhoz tartozik. — Cs. L. Halas. Szorgalmas és életrevaló fiatal ember jó szerével fenntarthatja magát Budapesten. Mellékfoglalkozás gyanánt legmelegebben a tanítás ajánlható, mert az irodai elfoglaltság lenyűgözi; valamely lapnál való foglalkozás pedig elvonja tanulmányaitól. Egyéb föltevései a tanári pályáról helyesek: tekintsen bizton a jövő elé! — K. Gyula. Szeged. Illetén aprólékos utánnézésre hiányzik az idők. — Sz. J. Veszprém. 1. Azt az emlékkönyvet nem lehet beszerezni; önönmagának kell megszerkesztenie, bele iktatgatván az olvasmányaiából kiyont aranymondásokat és velős tetteket. 2. Irja meg részletesen minő szakba vágó munkákat gondol. — B. D. Sopron. S. B. Budapest és K. J. S. Ajánlközásukat elfogadjuk. — W. H. Kassa. A hazafias tárgyú melodramák közül márczius 15-ének ötvenedik fordulójá alkalmára kiválóképen ajánlhatjuk a következőket: Arany-Kápi «Ráchel siralma»; Vörösmarty-Frnyei: «Szép Ilonka»; Váradi-Ábrányi: «Rákóczi»; Váradi-Ábrányi: «Petőfi a Hortobágyon». — E. O. Eltettük. — M. L. Teschen. Levelét igaz örömmel olvastuk, mert minden sorából kedves őszinteség szólt felénk. Dicsőretére válik, hogy annyira vitte a magyar nyelvben, noha sohasem járt magyar iskolába, továbbá, hogy az idegenben is oly erős a nemzeti érzése. Még magyar verseket is ír! Ezek helyett azonban inkább gyakorolja magát a prózai stílus és olvasson sokat a hazai klasszikusoktól, hogy nyelvérzéke izmosuljon. Sorait mindig szívesen látjuk. — P. Y. Szabadka és G. O. Szombathely. Tudósítóknak való ajánlközásukat köszönettel elfogadjuk. — H. Jenő és K. Ede. Szabadka. Valóban öröndetes dolog, hogy lapunk 5. számának cikkén arra buzdítottak, hogy nevüket megmagyarosítsák. Vajha minél többen követnék ezt a követendő példát! Szükségesek a következő okmányok: születési, illetőségi és erkölcsi bizonyítvány, valamint édes atyjuknak írásbeli beleegyezése. Kérvényüket az alispáni hivatal terjeszti föl a belügyminiszteriumhoz, mely 3—4 hét alatt elintézi.

Önképzőkörök, társulatok, műkedvelők figyelmébe.

Éppen most jelent meg a Franklin-Társulat kiadásában Budapesten:

A SZABADSÁG ÜNNEPÉRE

SZÍNI KÖLTEMÉNY HÁROM KÉPBEŒ.

Irta

KOZMA ANDOR.

I. kép. Fényözön. (7 személy.) — II. kép. Ború. (5 személy.) — III. kép. Béke. (7 személy.)

A közel jövőben országszerte ünnepélyekkel ülik meg szabadságharcunk felszázados évfordulóját. Kozma Andornak ez a színi költeménye ily alkalmakra bizonyára a legalkalmasabb darabok egyike.

Megjelent mint az *Olesó Könyvtár* 1063—64. száma. Ara 20 kr., mely megrendeléskor levélbélyegeken beküldhető.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjúsági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	SZERKESZTŐSÉG:
Negyed évre... 1 frt 20 kr.	Dr. RUPP KORNÉL	Budapest, IX., Soroksári-u. 31.
Fél évre... 2 frt 40 kr.	főgymnasiun tanár.	KIADÓHIVATAL:
Egész évre... 4 frt 80 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	Budapest, IV., Egyetem-utca 4.
<i>Megjelenik minden vasárnap.</i>		<i>Kéziratokat nem adunk vissza.</i>

A MAGYAR IFJÚSÁGHOZ.

A diákkongresszus megnyitó ülésén elmondta JÓKAI MÓR.

Lelkem fiai!

Sokaig válogattam benne, minő megszólítással kezdjem a Hozzátok intézett szót.

Előttem volt a nagy angol tudós schémája, ki mint az oxfordi egyetem rektora az egybegyűlt diáksereget a Veni sancte után ezzel a megszólítással címizte: «uraim, mylordok, érsekek, püspökök, lelkipásztorok, lordmayorok, aldermanok, mérnökök, tábornokok, doktorok, Bathrend, térdszalagrend lovagjai, hajóskapitányok, admirálok, — világesalók, naplopók, utónállók! — Igen is: mindezek válhatnak belőletek, a szerint, a mint magatokat viselni fogjátok.» Azonban én utánozni még a nagy embereket sem szeretem.

Van egy rätök alkalmazott régi kifejezésem, a melyben a magyar fiatalságot elneveztem *aczélfiatalságnak*. Más nemzeteknek van *aranyfiatalságuk* (jeunesse dorée), kik arra büszkék, mi magyarok büszkébbek vagyunk az *aczélfiatalságunkra*. Azonban én ismételné saját magamat sem szeretem.

Nekem jogom van Titeket *lelkem fiaimnak* szólítani, mert a saját lelkemet látom Bennetek ezerszeresen sokszorozódní.

Ugyanazt a dieső fiatalságot látom magam előtt most, a ki ötven év előtt engem és kortársaimat, az akkori írókat körülvelt; csak a számotok szaporodott meg: a hány százan voltatok akkor, anny ezeren vagytok most.

S ugyanazt a szent szótat hallom ezerszeresen visszhangzani ajkaitokról most, a mit elődeitektől hallottam égnék és földnek hirdettetni: «szabadság, egyenlőség, testvériség!»

Ez a hármás jelszó volt az a bibliai mustár-mag, melyből Magyarország cédrusfája felnött, és még egyre növekedik.

E hármás jelszóban van Magyarország lételenek alapja, a magyar nemzet hatalmának joga kifejezve. Ezek a vezéreszmék tesznek egy nemzetet hadban erőssé, békében boldoggá. S a ki e három eszme közül egyet eldob magától, a másik kettőt is elvesziti. Ezt a hármás varázsigt őrzi a mi alkotmányunk frigládája.

A magyar tanuló fiatalság, nemzeti műveltségünk élő kifejezése, ivadékról ivadékra hiven megőrizte elődeinek ezt a frigládáját. Soha semmi szenvedély, semmi kényszer, semmi érdek nem bírta a magyar tanuló fiatalságot eltántorítani. A frigládát elvehették tőlünk, de a benne elzárt kineket nem kobozhatták el.

Pedig sok megpróbáltatást kellett fiatalságunknak kiállania.

Öt évtizeden át figyeltem aggodalommal, láttam örömmel, mint váltja fel egyik ifjú nemzedék a másikat. Mindig ugyanaz a szellem maradt meg: egyik ivadék a másikat adta át örökségül. És most az ötödik évtizedben ugyanezen oltár előtt látom áldozni hazám tanuló fiatalságát: ugyanazon jelszavas zászlókat lobogtatni kezében.

Szorongó szívvvel szemléljük, közelben és távolban, hogy foszlanak le másutt rongyokba e diesőseges zászlók! Hogy áldozzák fel a szabadságot a boszuért, az egyenlőséget a kiválóságért, a testvériséget a gyűlöletért más nagy nemzetek fiai. S a legjobb fiai: a müzsák tábora! Hogy készülnek testvérgyilkos harezra, a mely saját hazájukat megbénítja, alkotmányukat megrendíti, hogy vezetnek népfajt, felekezetet, politikai pártokat irtó küzdelemre épen azok, a kiknek azért van adva a kezükbe a fáklya, a tudás fáklyája, hogy nemze-